

ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΑΝΕΥΡΕΣΗ ΝΕΟΛΙΘΙΚΩΝ ΘΕΣΕΩΝ
ΣΤΗΝ ΚΟΙΛΑΔΑ ΤΟΥ ΠΟΤΑΜΟΥ ΤΡΕΜΙΘΟΥ, 2018

Το Τμήμα Αρχαιοτήτων, Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων ανακοινώνει ότι ολοκληρώθηκε το Μάιο του 2018 η επιφανειακή επισκόπηση για εντοπισμό Νεολιθικών θέσεων στην κοιλάδα του ποταμού Τρέμιθου (Tremithos Neolithic Survey), την οποία διεξήγαγε ομάδα αρχαιολόγων με επικεφαλής την δρα Sarah Stewart (Trent University Archaeological Research Centre). Η έρευνα το 2018 επικεντρώθηκε στην περιοχή των εκβολών του ποταμού Τρέμιθου, στην ανατολική και δυτική όχθη και βόρεια του φράγματος του Κιτίου, μέχρι τον αυτοκινητόδρομο Λάρνακας-Λεμεσού. Καταλογογραφήθηκαν και φωτογραφήθηκαν όλα τα διαγνωστικά αντικείμενα και παραδόθηκαν στο Αρχαιολογικό Μουσείο επαρχίας Λάρνακας.

Διενεργήθηκε έρευνα επιφανείας στην παράκτια περιοχή που ξεκινά αμέσως στα ανατολικά του ποταμού Πούζη και εκτείνεται δυτικά, μέσα από το δέλτα του ποταμού Τρέμιθου και ανατολικά του δέλτα προς τα Περβόλια, μέχρι αμέσως δυτικά του ακρωτηρίου Κιτίου. Εξετάστηκε η παράλια περιοχή και τα πλατώματα πάνω από την παραλία. Εντοπίστηκαν πολλά κομμάτια κερατόλιθου, πυρήνες και φολίδες, συχνά πολύ διαβρωμένα, κατασκευασμένα από μια μεγάλη ποικιλία από πρώτη ύλη κερατόλιθου (Εικ. 1). Στα πλατώματα πάνω από την παραλία βρίσκονται κυρίως χωράφια με σιτηρά, τα οποία καλλιεργούνται χωρίς όργωμα και άρα σπάνια πρώιμο υλικό μετακινείται προς την επιφάνεια. Ως εκ τούτου, είναι πολύ δύσκολο να εντοπιστούν πρώιμες προϊστορικές θέσεις μέσω επιφανειακής επισκόπησης σε μη οργωμένα χωράφια. Ωστόσο, το γεγονός ότι εντοπίστηκαν λίθινα αντικείμενα σχετικά πρόσφατα, στην περιοχή όπου το πλάτωμα συναντά την παραλία, υποδεικνύει ότι ανθρωπογενές υλικό βρίσκεται κατά χώραν κάτω από την επιφάνεια. Για να εντοπιστούν αυτές οι θέσεις, χρειάζεται να διανοιχτούν ανασκαφικά δοκιμαστικές τομές.

Η περιοχή της επισκόπησης με τις μεγαλύτερες πιθανότητες να περιέχει κατά χώραν πρώιμο αρχαιολογικό υλικό βρίσκεται αμέσως ανατολικά του ακρωτηρίου Λίμνες. Εκεί είναι πολύ πιθανόν να υπάρχει υλικό τόσο της ρωμαϊκής όσο και της Επιπαλαιολιθικής περιόδου. Στην Επιπαλαιολιθική περίοδο χρονολογούνται δύο μικρολιθικοί πυρήνες πολλαπλών κατευθύνσεων και πολλές ξαναδουλεμένες φολίδες από μια ποικιλία κερατόλιθων. Αυτή είναι η πλέον υποσχόμενη θέση, κατά μήκος αυτής της παράκτιας περιοχής, για ενδεχόμενο εντοπισμό θέσης της Επιπαλαιολιθικής περιόδου, με βάση τα λίθινα ευρήματα και με δεδομένο ότι υπάρχουν ενδείξεις για ύπαρξη ενός μικρού ρέματος το οποίο θα έρεε προς τη θάλασσα. Το ρέμα είναι τώρα θαμμένο κάτω από περίπου ένα μέτρο χώματος στο ύψος της εκροής του, η οποία σηματοδοτείται από διαβρωμένες κροκάλες.

Άλλες περιοχές κατά μήκος της ακτής με ενδεχόμενες προϊστορικές θέσεις συμπεριλαμβάνουν την παραλία Careta, η οποία βρίσκεται περίπου στα μισά μεταξύ του ακρωτηρίου Λίμνες και των εκβολών του ποταμού Τρέμιθου. Στις τομές προς την παραλία εντοπίστηκε καθαρή στρωματογραφία, η οποία περιελάμβανε μια σειρά από παλαιοεδάφη, με το ανώτερο στρώμα που φέρει αντικείμενα να περιέχει ποσότητα κεραμεικής (ρωμαϊκής) και λίθινα αντικείμενα (Εικ. 2). Εντοπίστηκαν επίσης οι εκβολές ενός ρέματος, το οποίο είτε είναι σύγχρονο με το στρώμα με τα αντικείμενα, είτε το διατρέχει. Αυτές οι τομές σχετίζονται με πλατώματα σε χωράφια στα οποία καλλιεργούνται σιτηρά και επομένως υπάρχουν μεγάλες πιθανότητες να σώζεται κατά χώραν αρχαιολογικό υλικό.

Στην ανατολική όχθη των εκβολών του ποταμού Τρέμιθου, επίσης εντοπίστηκε πρώιμο διαγνωστικό υλικό κατά την επιφανειακή επισκόπηση του 2015. Δυστυχώς, αυτή η περιοχή διαταράχθηκε σοβαρά από πρόσφατες εργασίες για κατασκευή δρόμων και από άλλες χωματουργικές εργασίες και πλέον αντιπροσωπεύει μικρό κατάλοιπο της αρχικής ανατολικής όχθης του μαιάνδρου του Τρέμιθου. Δεν εντοπίστηκε άλλο πιθανό πρώιμο υλικό.

Στα ανατολικά πλατώματα πάνω από τις όχθες του ποταμού Πούζη, μεταξύ της θάλασσας και του αυτοκινητόδρομου, υπάρχουν χωράφια που καλλιεργούνται χωρίς όργωμα, ενώ δίπλα τους υπάρχουν άλλα χωράφια, στα οποία γίνεται βαθιά άροση. Σε αυτά εντοπίστηκαν πολλοί πυρήνες κερατόλιθου και πολλές ξαναδουλεμένες φολίδες, τα οποία ανήκουν ξεκάθαρα σε τύπους της Επιπαλαιολιθικής εποχής.

Πολύ λίγο υλικό εντοπίστηκε στην περιοχή μεταξύ του φράγματος του Κιτίου και του αυτοκινητόδρομου. Πρόκειται κυρίως για μερικά μη διαγνωστικά όστρακα κεραμεικής (κυρίως σύγχρονα) και μερικά λίθινα αντικείμενα, επίσης κυρίως μη διαγνωστικά, τα οποία πιθανώς να προέρχονται από δουκάνια. Αυτή η περιοχή του Τρέμιθου, βόρεια του φράγματος, φαίνεται ότι θα πλημμύριζε συχνά και σε συνδυασμό με την απόθεση ιζημάτων και την διάβρωση, ενδεχόμενο πρώιμο υλικό πιθανόν να θάφτηκε βαθιά ή να παρασύρθηκε από την πορεία του ποταμού.

Εικόνα 1: Μικρολιθικοί πυρήνες κερατόλιθου, χαρακτηριστικοί της Ύστερης Επιπαλαιολιθικής περιόδου

Εικόνα 2: Τομές στην παραλία δυτικά του Τρέμιθου, με εμφανή παλαιοεδάφη με μικρολιθικά αντικείμενα κατά χώραν